

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
і навчальної роботи
О.Б.Жильцов
“ 04 ” “ 09 ” 20 17 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕНЕДЖМЕНТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Модуль I.

Актуальні проблеми організації інклюзивної освіти

Галузь знань 01 Освіта
(номер і назва галузі знань)
Спеціальність 016 Спеціальна освіта
(номер і назва спеціальності)
Освітня програма 016.00.01 Логопедія
(номер і назва освітньої програми)
інститут, факультет, відділення Інститут людини
(назва інституту, факультету, відділення)



2017 – 2018 навчальний рік


Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти» (інтегрований курс), модуля 1 «Актуальні проблеми організації інклюзивної освіти» для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта, освітньої програми 016.00.01 Логопедія другого (магістерського) рівня.

Розробники: О.В. Мартинчук, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти, Ю.М.Найда, старший викладач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від "06" вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

 (О.В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини



Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма.....	9
<i>Змістовий модуль I. Менеджмент в освіті: тенденції розвитку і компетентності</i>	9
<i>Змістовий модуль II. Актуальні проблеми організації інклюзивної освіти</i>	10
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти», модуля 1 «Актуальні проблеми організації інклюзивної освіти».....	14
V. Плани семінарських занять.....	15
VI. Завдання для самостійної роботи.....	18
Карта самостійної роботи студента.....	19
VII. Система поточного та підсумкового контролю.....	20
VIII. Методи навчання.....	22
IX. Методичне забезпечення курсу.....	23
X. Рекомендована література.....	23
Основна.....	23
Додаткова.....	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з інтегрованого курсу «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти», модуля 1 «Актуальні проблеми організації інклюзивної освіти» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувача другого (магістерського) рівня відповідно до навчального плану для спеціальності 016 Спеціальна освіта, освітньої програми 016.00.01 Логопедія денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) організації навчання. Програма визначає обсяги знань, якими повинен опанувати здобувач вищої освіти відповідно до алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти» / Модуля 1 «Актуальні проблеми організації інклюзивної освіти» необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Дисципліна «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти» складається з трьох модулів: «Актуальні проблеми організації інклюзивної освіти», «Планування та організація методичної роботи», «Організація та керівництво методичною роботою в спеціальній освіті».

Мета курсу: оволодіння компетенціями управлінської діяльності інноваційного освітнього закладу, що реалізує інклюзивний підхід; ознайомлення з тенденціями розвитку спеціальної й інклюзивної освіти; формування цілісної освітньої політики в сфері інклюзивної освіти від загальнодержавного рівня до політики освітнього закладу.

Завдання:

– розвиток у студентів інтересу до управлінської діяльності інноваційним освітнім закладом;

– стимулювання формування в студентів власної позиції, власного педагогічного світогляду з урахуванням закордонного досвіду й специфіки педагогічних традицій України;

– формування у студентів уявлення про стан, основні тенденції та закономірності формування освітньої політики з врахуванням міжнародних тенденцій та процесів Євроінтеграції України;

– формування уміння працювати в команді, критично мислити, приймати рішення, визначати інклюзивні цінності та створювати траєкторію розвитку закладу освіти.

Вивчення модуля 1 «Актуальні проблеми організації інклюзивної освіти» передбачає формування в студентів наступних **фахових компетентностей**:

загальних:

– **комунікативної**: здатність опрацьовувати зарубіжні наукові та методичні джерела професійного спрямування; здатність здійснювати ділову комунікацію з метою отримання інформації, необхідної для вирішення завдань діяльності, здатність залучатись до міжнародних науково-дослідних проектів;

– **інформаційної**: здатність шукати, отримувати, аналізувати та поєднувати інформацію з різних наукових та навчально-методичних джерел у процесі виконання фахових теоретичних і практичних завдань, застосовувати у процесі професійної діяльності різні інформаційні ресурси, що дозволяють проектувати рішення актуальних проблем спеціальної педагогіки і психології;

– **самоосвітньої**: здатність навчатися, робити кар'єру. Уміння застосовувати сучасні методи і технології для особистісного та професійного зростання;

– **прогностичної**: здатність до прогнозування стратегії професійної діяльності. Уміння застосовувати знання та розуміння основних концепцій, теорій та фактів для прогнозування стратегії професійної діяльності;

– **міжособистісної взаємодії:** здатність до ефективної міжособистісної взаємодії та координації дій з іншими, зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, дітьми без та з порушеннями психофізичного розвитку та їхніми батьками. Здатність до емпітичного спілкування в процесі професійної діяльності. Здатність застосовувати емоційний інтелект у професійних ситуаціях. Здатність працювати у команді фахівців та співпрацювати з батьками дітей з особливими освітніми потребами. Здатність до емоційної стабільності, толерантності.

фахових:

– **організаційно-управлінської (лідерство, менеджмент та командна робота):** здатність до організації освітнього процесу в інклюзивних навчальних закладах; уміння використовувати різні способи і засоби оцінювання стану та якості інклюзивної освіти; здатність до керівництва педагогічним колективом з метою удосконалення освітнього процесу в спеціальних та інклюзивних навчальних закладах; уміння здійснювати моніторинг ефективності корекційно-педагогічного, абілітаційного та реабілітаційного процесів в освітніх установах; здатність застосовувати професійно-профільовані знання з освітнього менеджменту в управлінській діяльності, здатність працювати з окремими людьми та командами з метою сприяння високоякісному комплексному супроводу особистості з порушеннями психофізичного розвитку;

– **компетентності у сфері інклюзивного навчання:** здатність до організації інклюзивного навчання в дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах. Здатність застосовувати професійно-профільовані знання з освітнього менеджменту в управлінській діяльності інклюзивного навчального закладу.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі другого (магістерського) рівня повинні продемонструвати **результати навчання:**

– здатність продемонструвати знання з освітнього менеджменту щодо алгоритму організації спеціального та інклюзивного навчання та

управлінської діяльності спеціальних та інклюзивних дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів;

– здатність продемонструвати розуміння сутності, функцій і змісту управління інноваційним закладом освіти;

– здатність проаналізувати основні тенденції розвитку вітчизняної спеціальної й інклюзивної освіти;

– здатність сформулювати механізми формування освітньої політики;

– здатність продемонструвати знання і розуміння особливостей управління інклюзивним навчальним закладом, рівні менеджменту, забезпечення комплексної підтримки, планування діяльності навчального закладу;

– здатність продемонструвати уміння визначати оптимальні шляхи розвитку навчального закладу для задоволення особливих освітніх потреб;

– здатність визначати ролі кожного учасника освітнього процесу для розвитку інклюзивної політики, практики і культури закладу освіти;

– здатність оцінити потреби як окремого учня, так і закладу освіти для пошуку і забезпечення відповідних ресурсів та послуг;

– здатність проаналізувати стан і тенденції розвитку системи спеціальної освіти в Україні, ґрунтуючись на закономірностях розвитку освіти в світі..

Програма складається з 2 модулів (2 кредити) – **60 год.**, з них: лекції – 8 год., семінарські заняття – 8 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 30 год., семестровий контроль - 10 годин. Вивчення студентами інтегрованого навчального курсу «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти» завершується складанням іспиту.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна
Модулів – 2	Спеціальність 016 Спеціальна освіта Освітня програма: 016.00.01 Логопедія	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		5-й
Загальна кількість годин – 60		Семестр
		9-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2	Освітній рівень: другий (магістерський)	Лекції
		8 год.
		Семінарські
		8 год.
		Лабораторні
		- год.
		Самостійна робота
		30 год.
		Модульний контроль
		4 год.
Семестровий контроль		
10 год.		
Вид контролю:	Іспит за результатами вивчення інтегрованого курсу «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти»	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							Семестровий контроль	
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль		
Змістовий модуль I										
МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ І КОМПЕТЕНТНОСТІ										
1.	Освітній менеджмент: сутність, тенденції, компетентності. Спеціальна й інклюзивна освіта: особливості управління. Формування освітньої політики.	10	4	2	2		6			
	Контрольно-модульна робота 1	2						2		
<i>Разом</i>		<i>12</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>2</i>		<i>6</i>	<i>2</i>		
Змістовий модуль II										
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ										
2.	Менеджмент загальноосвітнього навчального закладу: інклюзія і освітній процес. Управління змінами.	12	4	2	2		8			
3.	Забезпечення непевності і цілісності освітніх послуг.	12	4	2	2		8			
4.	Управління ресурсами : інклюзивно-ресурсний центр та інтегрування послуг.	12	4	2	2		8			
	Контрольно-модульна робота 2	2						2		
<i>Разом</i>		<i>38</i>	<i>12</i>	<i>6</i>	<i>6</i>		<i>24</i>	<i>2</i>		
<i>Семестровий контроль</i>		<i>10</i>							<i>10</i>	
<i>Разом за навчальним планом</i>		<i>60</i>	<i>16</i>	<i>8</i>	<i>8</i>		<i>30</i>	<i>4</i>	<i>10</i>	

ІІІ. ПРОГРАМА
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І
МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ:
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ І КОМПЕТЕНТНОСТІ
Тема 1. ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СУТНІСТЬ, ТЕНДЕНЦІЇ,
КОМПЕТЕНТНОСТІ. СПЕЦІАЛЬНА Й ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ. (2 год.)

Освітній менеджмент, його сутність, функції і зміст управління в сфері освіти, основні концепції. Тенденції розвитку освітньої галузі, у тому числі спеціальної й інклюзивної освіти. Компетентності для управління сучасним навчальним закладом. Індекс інклюзії як інструмент розвитку навчального закладу для забезпечення освітнього процесу і різноманіття. Культурні норми менеджменту. Формування освітньої політики.

Основні поняття теми: менеджмент, компетентності, індекс інклюзії, різноманіття, освітній процес, інклюзія, освітня політика.

Рекомендована основна література

1. Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007.
2. Демчук В.С. Основи освітнього менеджменту. – К.: Ленвіт, 2007. – 263с.
3. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті: Соціально-психологічний аспект: Монографія. – К., 2000. – 286с.
4. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – С. 5-141.
5. Найда Ю.М. Індекс Інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О.О., Дятленко Н.М., Софій Н.З., Найда Ю.М. заг. ред.. Шинкаренко В.І.- К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.

Рекомендована додаткова література

1. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство:[навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.
2. Конвенція ООН про права людей з інвалідністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 - Назва з

екрану.

3. Крижко В.В. Теорія та практика менеджменту в освіті: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 256с.
4. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – 205с.
5. Як зробити школу успішною: практичні кроки / Упоряд. В. Зоц. - К: Шк.. світ, 2007. – 128с.

Семінарське заняття 1

Формування освітньої політики в сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Контрольно-модульна робота № 1 (тести).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Тема 2. МЕНЕДЖМЕНТ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ІНКЛЮЗИЯ І ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС. УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ.

Рівні менеджменту для запровадження спеціальної та інклюзивної освіти. Освітня структура для розвитку інклюзивної освіти, цінності, цілі, очікувані результати. Координація і моніторинг. Інклюзивний заклад: особливості управління, інституційні зміни, рівні менеджменту, забезпечення комплексної підтримки, планування діяльності навчального закладу з врахуванням інклюзивного підходу.

Основні поняття теми: інклюзивні цінності, інклюзивний розвиток, зміни, інклюзивний підхід.

Рекомендована основна література

1. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство:[навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.
2. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./ [Тоні Бут]; пер. з англ. - К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 190.

3. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – С. 5-141.
4. Лорман Т. Сім стовпів інклюзивної освіти. Як перейти від запитання «Чому?» до запитання «Як?» // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – №3 (57). – 2010. – С. 3-11.
5. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – С. 6-105;
6. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 40-62.
7. Як зробити школу інклюзивною. Досвід проектної діяльності: [метод. посіб.] / Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» / Уклад. С. Єфімова. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012». – 152 с.

Рекомендована додаткова література

1. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королюк / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
3. Найда Ю.М. Індекс Інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О.О., Дятленко Н.М., Софій Н.З., Найда Ю.М. заг. ред.. Шинкаренко В.І.- К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.
4. Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр. "Основа", 2004. – Ч. 1. – С. 62-86;
5. Як зробити школу успішною: практичні кроки / Упоряд. В. Зоц. - К: Шк.. світ, 2007. – 128с.

Семінарське заняття 2

Індекс інклюзії як інструмент розвитку навчального закладу для забезпечення освітнього процесу і різноманіття.

Тема 3. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕПЕВНОСТІ І ЦІЛІСНОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ (2 год).

Забезпечення непевності і цілісності освітніх послуг для дітей з особливими освітніми потребами. Спеціальна освіта як засіб надання послуг і

ресурс для інклюзивної освіти і місцевої громади в цілому. Перехідні періоди між дошкільням і початковою школою, між початковою і середньою школою. Залучення батьків. Участь дітей у просуванні інклюзивної школи та прийнятті рішень. Планування та забезпечення неперервності підвищення кваліфікації педагогів для реалізації інклюзивної практики.

Основні поняття теми: непевність і цілісність освітніх послуг, спеціальні послуги, освітні послуги, інтегровані послуги, перехідний період, прийняття рішень.

Рекомендована основна література

1. Демчук В.С. Основи освітнього менеджменту. – К.: Ленвіт, 2007. – 263с.
2. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті: Соціально-психологічний аспект: Монографія. – К., 2000. – 286с.
3. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – С. 6-105;
4. Як зробити школу інклюзивною. Досвід проектної діяльності: [метод. посіб.] / Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» / Уклад. С. Єфімова. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012». – 152 с. Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007; 2.

Рекомендована додаткова література

1. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Корольок / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
2. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
3. Формування політики раннього втручання: навально-методичний посібник.// Кол. авторів: Байда Л.Ю., Павлова Є.Б., Іванова О.Л., Кукуруза Г.В., - К.: 2017, -62 с.
4. Як зробити школу успішною: практичні кроки / Упоряд. В. Зоц. - К: Шк.. світ, 2007. – 128с.

Семінарське заняття 3

Спеціальна освіта як засіб надання послуг і ресурс для інклюзивної практики.

Тема 4. УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ : ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР ТА ІНТЕГРУВАННЯ ПОСЛУГ.

Інклюзивно-ресурсний центр як комплексна система забезпечення підтримки інклюзивної освіти: діти, батьки, педагоги, команда закладу освіти, фахівці. Структура і функції ІРЦ, підготовка педагогів, фахівців спеціальної освіти для впровадження інклюзії. Інтегрування послуг, міжсекторальна взаємодія.

Основні поняття теми: інклюзивно-ресурсний центр, інтегровані послуги, міжсекторальна взаємодія.

Рекомендована основна література

1. Інклюзивний ресурсний центр: досвід проекту / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 76 с.
2. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с.
3. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілявічутє, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-п> - Назва з екрану.

Рекомендована додаткова література

1. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – С. 6-105;
2. Як зробити школу інклюзивною. Досвід проектної діяльності: [метод. посіб.] / Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» / Уклад. С. Єфімова. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012». – 152 с. Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007; 2.

Семінарське заняття 4

Інклюзивно-ресурсний центр особливості впровадження

Контрольно-модульна робота № 2 (тести).

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА МОДУЛЯ 2 «Актуальні проблеми організації інклюзивної освіти»

Разом: 60 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 8 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 30 год., семестровий контроль – 10 годин.

Максимальна кількість балів	118 балів			
Модулі	Змістовий модуль I (42 бали)	Змістовий модуль II (76 балів)		
Назва модуля	МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ І КОМПЕТЕНТНОСТІ	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ		
Лекції	1 (1 бал)	2 (1 бал)	3 (1 бал)	4 (1 бал)
Теми лекцій	Освітній менеджмент: сутність, тенденції, компетентності. Спеціальна й інклюзивна освіта; особливості управління	Менеджмент загальноосвітнього навчального закладу: інклюзія і освітній процес. Управління змінами	Забезпечення непевності і цілісності освітніх послуг.	Управління ресурсами : інклюзивно-ресурсний центр та інтегрування послуг.
Семінарські заняття	1 (11 балів)	2 (11 балів)	3 (11 балів)	4 (11 балів)
	Формування освітньої політики в сфері спеціальної і інклюзивної освіти	Індекс інклюзії як інструмент розвитку навчального закладу для забезпечення освітнього процесу і різноманіття.	Спеціальна освіта як засіб надання послуг і ресурс для інклюзивної практики.	Інклюзивно-ресурсний центр особливості впровадження
Самостійна робота	1 (5 балів)	2 (5 балів)	3 (5 балів)	4 (5 балів)
Поточний контроль	Модульна контрольна робота (25 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)		

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ І КОМПЕТЕНТНОСТІ

Семінарське заняття 1

Тема 1. Формування освітньої політики в сфері спеціальної та інклюзивної освіти

Питання для обговорення у форматі круглого столу:

1. Освітня політика й інклюзія: міжнародні організації, які формують освітню політику, у тому числі інклюзиву, ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, ВООЗ, Рада Європи тощо. Особливості їх діяльності у формуванні політики.
2. Освітня політика України: концептуальні засади і пріоритетні напрями розвитку спеціальної та інклюзивної освіти у світлі Закону «Про освіту» 2017 року.

Рекомендована основна література

[1; 2; 3; 6; 7]

Рекомендована додаткова література

[8;13 інтернет-джерела: 1; 2; 5]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Семінарське заняття 2

Тема 2. Індекс інклюзії як інструмент розвитку навчального закладу для забезпечення освітнього процесу і різноманіття.

Проводиться у форматі тренінгового заняття. Питання для обговорення:

1. Інклюзивні цінності та розвиток начального закладу. Бар'єри і ресурси.

Формування інклюзивної політики, практики і культури на рівні закладу освіти.

2. Інструментарій посібника «Індексу інклюзії» та його використання у процесі розроблення плану інклюзивного розвитку закладу освіти.

Рекомендована основна література

[4; 7; 9; 13]

Рекомендована додаткова література

[13]

Семінарське заняття 3

Тема 3. Спеціальна освіта як засіб надання послуг і ресурс для інклюзивної практики.

Проводиться у форматі тренінгового заняття.

Питання для обговорення:

1. Тенденції розвитку спеціальної освіти в Україні.
2. Спеціальні загальноосвітні школи як ресурсі центри.
3. Партнерство загальноосвітнього і спеціального закладів освіти.

Рекомендована основна література

[1; 6; 13; 18; 19]

Рекомендована додаткова література

[4; 7; інтернет-джерела: 2]

Семінарське заняття 4

Тема 4. Інклюзивно-ресурсний центр: особливості впровадження.

Опрацювання Положення про інклюзивно-ресурсний центр, затверджене КМУ 12 липня 2017 р.

Питання для розгляду:

1. Основні положення і завдання центру
2. Організація проведення комплексної оцінки.
3. Організація надання психолого-педагогічної допомоги дитині з особливими освітніми потребами.

4. Управління діяльністю центру.

Рекомендована основна література

[1; 5;]

Рекомендована додаткова література

[інтернет-джерела: 3]

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ І КОМПЕТЕНТНОСТІ

Семінарське заняття 1

Завдання до теми 1. Формування освітньої політики в сфері спеціальної та інклюзивної освіти

Складіть карту знань щодо міжнародних організацій, які формують освітню політику, у тому числі інклюзиву, ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, ВООЗ, Рада Європи, зазначивши особливості їх діяльності у формуванні політики.

Рекомендована основна література

[1; 2; 3; 6; 7]

Рекомендована додаткова література

[8;13 інтернет-джерела: 1; 2; 5]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Семінарське заняття 2

Завдання до теми 2. Індекс інклюзії як інструмент розвитку навчального закладу для забезпечення освітнього процесу і різноманіття.

Опрацюйте розділ II посібника Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./ [Тоні Бут]; пер. з англ. - К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 190.

Режим доступу -<http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/264/>

1. Дайте розгорнуте визначення поняття «Інклюзія», опрацювавши матеріал на стор.20 вищезазначеного посібника.
2. Дайте відповідь на запитання у форматі есе.
 - Як цінності сприяють нашим діям щодо розбудови інклюзії?
 - На прикладі однієї з цінностей опишіть, як педагог може реалізувати цю цінність на практиці.

Рекомендована основна література

[4; 7; 9; 13]

Рекомендована додаткова література

[13]

Семінарське заняття 3

Завдання до теми 3. Спеціальна освіта як засіб надання послуг і ресурс для інклюзивної практики.

Використовуючи Інтернет джерела, складіть перелік статей (10-12 позицій), тематика яких висвітлює міжнародний досвід розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

Рекомендована основна література

[1; 6; 13; 18; 19]

Рекомендована додаткова література

[4; 7; інтернет-джерела: 2]

Семінарське заняття 4

Завдання до теми 4. Інклюзивно-ресурсний центр: особливості впровадження.

Ознайомтесь з «Положенням про інклюзивно-ресурсний центр».

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-п> - Назва з екрану.

Складіть карту знань до розділів:

- завдання центру;
- організація проведення комплексної оцінки;
- організація надання психолого-педагогічної допомоги дитині з особливими освітніми потребами.

Рекомендована основна література

[1; 5;]

Рекомендована додаткова література

[інтернет-джерела: 3]

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти», модуля 1 «Актуальні проблеми організації інклюзивної освіти» оцінюються за Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС), в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок протягом вивчення інтегрованого курсу «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти», а саме: модуля 1 «Актуальні проблеми організації інклюзивної освіти», модуля 2 «Планування та організація логопедичної роботи» та модуля 3 «Організація та керівництво методичною роботою в спеціальній освіті». Завершення вивчення інтегрованого курсу «Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти» завершується іспитом.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів

контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 1, табл. 2.

Таблиця 1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

Види діяльності	Кількість завдань	Розрахунок	Загальна сума за видами діяльності
Лекція (відвідування)	4	$4 \times 1 = 4$	4
Семінарське заняття (відвідування)	4	$4 \times 1 = 4$	4
Робота на семінарському занятті (доповідь, виступ)	4	$4 \times 10 = 40$	40
Виконання модульної контрольної роботи	2	$2 \times 25 = 50$	50
Виконання самостійної роботи	4	$4 \times 5 = 20$	20
Максимальна кількість балів:			118
Форма контролю – іспит за результатами вивчення інтегрованого курсу			

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** усне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, письмове опитування.
- **Методи самоконтролю:** самооцінка, самоаналіз.

Таблиця 2

Порядок переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання, в шкалу за системою ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Оцінка за шкалою Університету	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
F	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
Fx	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення

		дисципліни
--	--	------------

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з навчально-методичною літературою, науковою літературою, періодичними виданнями, нормативно-правовими актами в галузі охорони сім'ї, материнства й дитинства.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: дискусії, створення проблемних ситуацій, розв'язання педагогічних завдань.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДРУКОВАНІ ТА ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА

Основні друковані джерела

1. Байда Л.Ю. Інвалідність та суспільство:[навч.-метод. посіб.] / Л.Ю. Байда, О.В. Красюкова-Еннс, С.Ю. Буров та ін. / За заг. ред. Л.Ю. Байди, О.В. Красюкової-Еннс. – К., 2012. – 216 с.
2. Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007.
3. Демчук В.С. Основи освітнього менеджменту. – К.: Ленвіт, 2007. – 263с.
4. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./ [Тоні Бут]; пер. з англ. - К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 190.
5. Інклюзивний ресурсний центр: досвід проекту / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 76 с.
6. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с.
7. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті: Соціально-психологічний аспект: Монографія. – К., 2000. – 286с.
8. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 273 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
9. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: [монографія] / Алла Анатоліївна Колупаєва. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
10. Лорман Т. Сім стовпів інклюзивної освіти. Як перейти від запитання «Чому?» до запитання «Як?» // Дефектологія. Особлива дитина:

навчання і виховання. – №3 (57). – 2010. – С. 3-11.

11. Мармаза О.І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2004. – 240с.
12. Основи інклюзивної освіти: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: «А.С.К.», 2012. – 307 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
13. Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр.. "Основа", 2004. – Ч. 1. – С. 62-86;
14. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник / Сбруєва А. А. - 2-ге вид., стереотип. - Суми : Університетська книга, 2005. - 320 с.
15. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором //Вибр. твори: В 5-ти т. – Т.5. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 576-598;
16. Формування політики раннього втручання: навчально-методичний посібник.// Кол. авторів: Байда Л.Ю., Павлова Є.Б., Іванова О.Л., Кукуруза Г.В. – К.: 2017. – 62 с.
17. Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – С. 76-82; 542-618.
18. Як зробити школу інклюзивною. Досвід проектної діяльності: [метод. посіб.] / Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» / Уклад. С. Єфімова. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012». – 152 с.
19. Як зробити школу успішною: практичні кроки / Упоряд. В. Зоц. - К: Шк.. світ, 2007. – 128с.

Додаткова література:

1. Амонашвілі Ш.О. Школа життя / Пер. з рос. – Хмельницький: Подільський культурно-просвітительський центр ім. М.К. Реріха, 2002. – 172с.
2. Гриньова М.В. Саморегуляція: навчально-методичний посібник / М.В. Гриньова. – Полтава: АСМІ. – 2008. – С. 82–102.

3. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королук / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
4. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: [практ. посіб.] / [Тім Лорман, Джоан Депплер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
5. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності: навчальний посібник / Л.Ковальчук – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – 513с.
6. Колупаєва А.А. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – К.: «АТОПОЛ», 2010. – 96 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
7. Колупаєва А.А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілявічутє, С.В. Литовченко. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
8. Крижко В.В. Теорія та практика менеджменту в освіті: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 256с.
9. Малаканова Л.В. Запровадження технологій особистісно орієнтованого навчання при вивченні природничих дисциплін / Науково-методичні основи змісту сучасної освіти (курс лекцій): Науково-методичний посібник / Автори упорядники: Л.Ф.Пашко, М.І. Степаненко, О.П. Коваленко, В.В. Чирка. – Полтава: ПОІППО, 2006. – С. 67 – 78.
10. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – 205с.
11. Мілюткіна Катерина Психологія успіху. – К.: Главник, 2007. – 144с.
12. Мороз І.В. Менеджмент і маркетинг освіти: навчально-методичний посібник. – К.: Освіта України, 2009. – 192с.

13. Навчання: нові стратегії розвитку / Упоряд. Г. Сиротенко. – К.: Шк. світ, 2007. – С. 45–55; 5–30.
14. Найда Ю.М. Індекс Інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикєєва О.О., Дятленко Н.М., Софій Н.З., Найда Ю.М. заг. ред.. Шинкаренко В.І.- К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.
15. Реморенко Ігор Різне управління різною освітою: книжка для розумного керівника. – К.: Вид. дім "Шкіл. світ": Вид. Л. Галіцина, 2006. – С. 97-128.
16. Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 687с.

Інтернет-джерела

1. Конвенція ООН про права людей з інвалідністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71 - Назва з екрану.
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-п> - Назва з екрану.
3. British affiliate of the World Council of Comparative Education Societies – [E-resource] – the link : <http://baice.ac.uk/>
4. Comparative and International Education Society – [E-resource] – the link : <http://www.cies.us/>
5. Comparative Education Research Centre – [E-resource] – the link : <http://cerc.edu.hku.hk/>
6. Comparative Education Review (All Issues) – [E-resource] – the link : <http://www.jstor.org/action/showPublication?journalCode=compeducrevi>
5. World Council of Comparative Education Societies – [E-resource] – the link : <http://www.wcces.com/>